

GLAGOLJSKE KNJIGE U KNJIŽNICI
HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I
UMJETNOSTI

TAMARA RUNJAK, prof.
Zagreb, 16. veljače 2010.
www.hazu.hr

općenito

- adresa: Strossmayerov trg 14, Zagreb
- <http://knjiznica.hazu.hr>
- javna općeznanstvena knjižnica
- radno vrijeme: 9-13 sati
- pravo korištenja građe u Knjižnici imaju: svi građani Republike Hrvatske stariji od 18 god.
- fond: ca. 400.000 sv. knjiga i časopisa uglavnom iz područja društveno-humanističkih znanosti

ET povijest Knjižnice

- osnovana 1861. godine
- 1892. god. odvaja se od Arhiva HAZU
- 15. listopada 1949. god. svečano otvorenje nove i preuređene Knjižnice u prizemlju Palače HAZU
- 1986. započinje računalna obrada, a od 2000. Akademija dobiva svoju web stranicu
- 2008. počinje preseljenje u novu zgradu
- 2009. (29. travnja) Knjižnica dobiva novu zgradu na Strossmayerovu trgu 14

Nova zgrada Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Strossmayerov trg 14

porijeklo knjiga

- 1. otkup je privatna biblioteka Ivana Kukuljevića Sakcinskoga 1868. godine od 10.000 svezaka
- u Knjižnicu su nerijetko dospjevale čitave privatne biblioteke znamenitih ljudi iz hrvatske kulturne i političke prošlosti (Imbre Ignatijevića Tkalca, Frana Kurelca, Mirka Bogovića, Bogoslava Šuleka, Franje Račkoga, Ivana Krstitelja Tkalčića, Ivana Milčetića, Dragojla Kušlana, Ljudevita Vukotinovića, Ive Pilara i mnogih dr.)
- njihove vlastoručne ekslibrise sa posvetom ili žigovima nalazimo na knjigama

Zbirka starih i rijetkih knjiga

- proizlazi iz baštinske zadaće Knjižnice
- broji 4700 svezaka koje datiraju od 15. stoljeća do sredine 19. stoljeća
- 15. st. : 36 inkunabula; 16. st.: 457 naslova; 17. st.: 608 svezaka
- osobita pažnja se pridavala sakupljanju hrvatskih autora (*Croatica*)
- rariteti: prva ili rana izdanja hrvatskih književnika, povjesničara, leksikografa (Dominka Zlatarića, Hanibala Lucića, Petra Hektorovića, Andrije Čubranovića, Marina Držića, Frana Petrića, Jurja Barakovića, Marka Marulića, Matije Divkovića, Fausta Vrančića, Petra Zrinskog, Pavla Rittera Vitezovića, Ivana Lucića, Baltazara Krčelića i dr.)
- 1. izd. *Planina* Petra Zoranića iz 1569. god. – jedini poznati sačuvani primjerak na svijetu!
- čuvaju se u trezoru u optimalnim mikroklimatskim uvjetima

SPREMIŠTE (TREZOR)

MDCCLXI

NOVE KORISNIČKE PROSTORIJE

MDCCLXI

ČITAONICA RARA

glagoljske knjige

- U fondu imamo ukupno 28 glagoljskih naslova, a 62 sveska (dosta djela u više primjeraka!)
- kronološki:
- 15. st. – 2 nepotpuna primjerka prvotiska *Misala po zakonu rimskoga dvora*
- 16. stoljeće: 8 naslova, a 17 jedinica građe
- 17. stoljeće: 7 naslova, a 19 jedinica građe
- 18. stoljeće: 10 naslova, a 22 jedinice građe
- 19. stoljeće: 2 naslova

15. STOLJEĆE:

MISAL PO ZAKONU RIMSKOGA DVORA

[S.l. : s.n.], i. b. pervra č.u.o.v. [22. II. 1483.]. - [220]
listova : papir; 2° (27,5 × 20 cm)

16. STOLJEĆE (8 naslova, a 17 jedinica):

- izdanja Senjske tiskare (1507./1508.) – *Naručnik plebanušev, Transit svetog Jeronima, Mirakuli slavne djeve Marie i Korizmenjak*;
- izdanja Riječke tiskare: *Kožičićev Misal hrvacki i Knjižice od žitija rimskih arhijerejev i cesarov* (oba 1531.);
- venecijanska izdanja: *Misal Pavla Modrušanina* (1528.) i *Brozićev brevijar* (1561.)

Izdanja Senjske tiskare:

1. NARUČNIK PLEBANUŠEV. -

[Senj, 1507.]. - 118 listova ; 8°
(18 cm)- Sign.: R-675, a

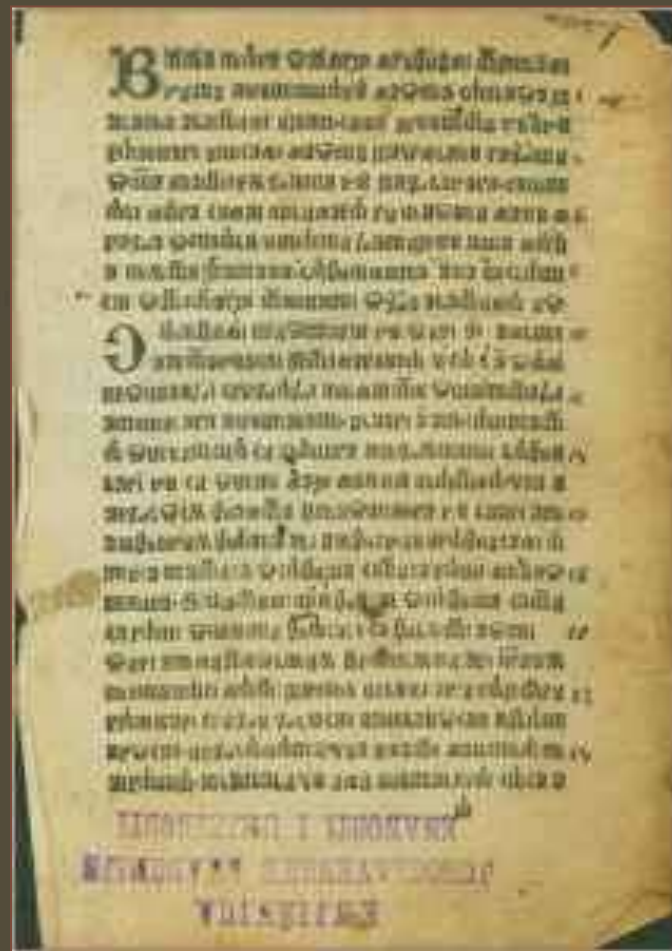
kolofon:

2. TRANSIT SVETOG JERONIMA. -

[Senj, 1508.]. - [287] nepag. str. ;
16° (14 cm) – Sign.: R-732, a, b, c

Incipit:

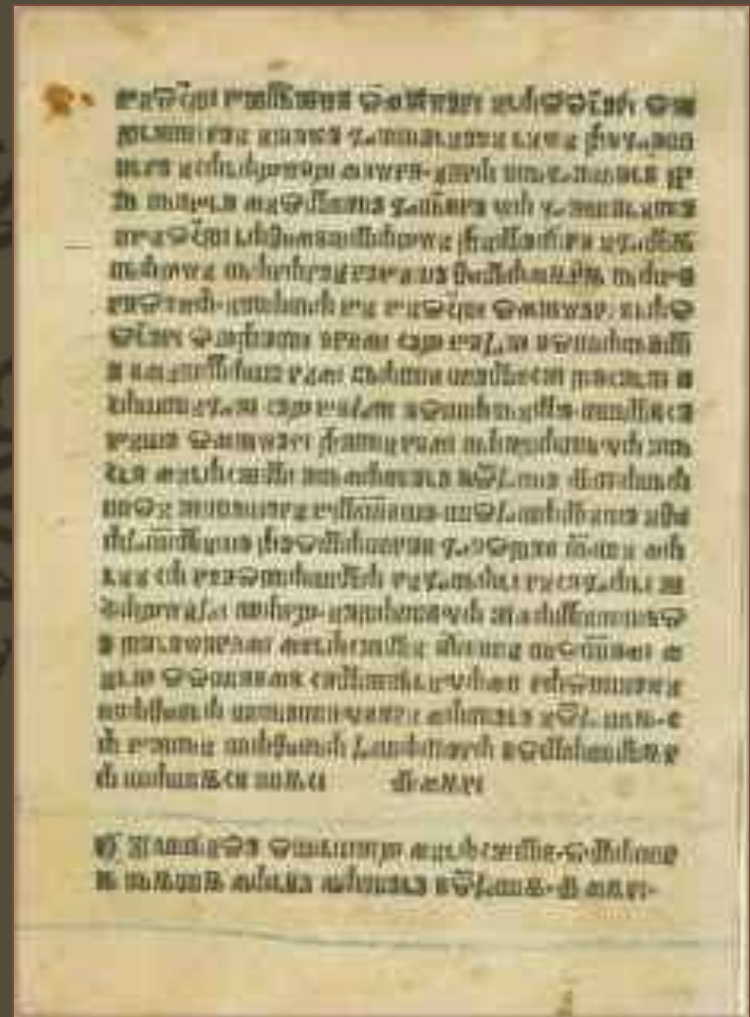
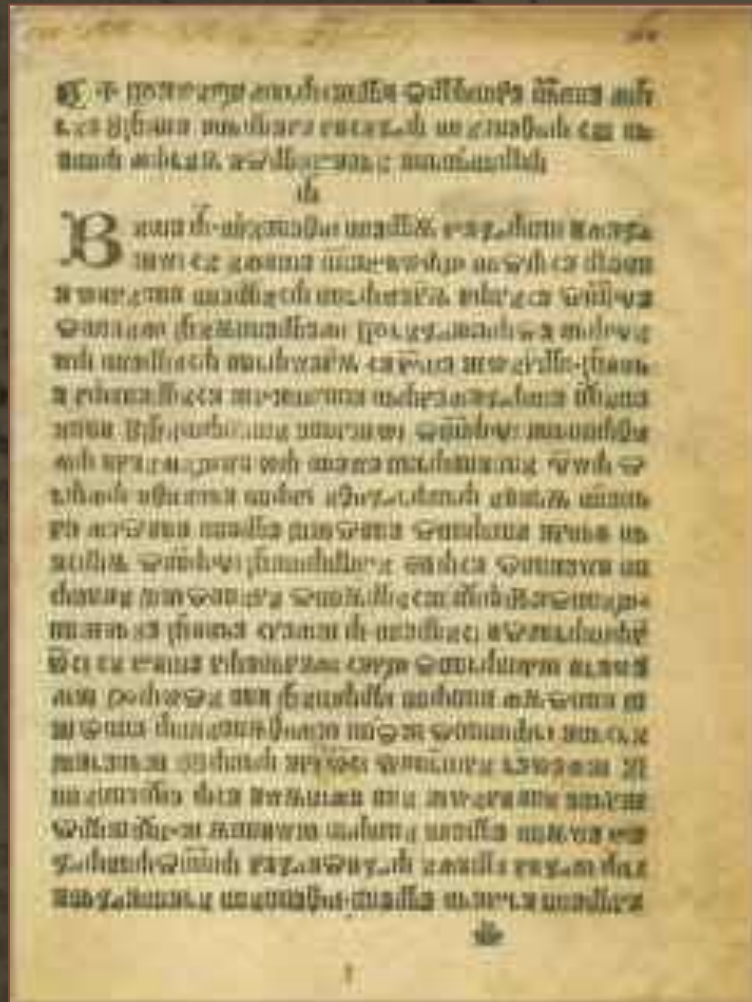

3. MIRAKULI SLAVNE DĚVE MARIE. - [Senj, 1508.].

- 80 listova ; 16° (15 cm) – Sign.: R-738, a, b

Incipit:

Explicit:

4. KORIZMENJAK FRATRA RUPERTA. - Senj, 1508. - 104 lista ; 8° (21 cm) – Sign.: R-674, a, b, c

Incipit:

Explicit:

Izdanja Riječke tiskare, 1531.

1. Misal hruacki po rimski običaj i čin' - [Štampan' v Rici, dan' 28. miseca aprila leto od hristova roistva 1531.]. - [8, 248] listova ; 8° (22 cm) - Sign.: R-600

Izdanja Riječke tiskare, 1531.

**2. Knižice od žitija
rimskih' arhieršov' i
cesarov'. - [V' Rici : V'
hižah Šimuna biskupa
modruškoga, 1531.]. -
[60] listova ; 8° (21
cm) - Sign.: R-698**

Prva stranica:

Venecijanska izdanja

1. MISAL PAVLA MODRUŠANINA

Misali po zakon'
rimskoga dvora ... / a
korežen' po fratri
Pavlu Modrušaninu... -
[Štampani v Benecih' :
po Frančisku Bindoni i
Mafio Pasino tovariši,
1528.]. - [8], 224 lista ;
8° (18 cm)

Sign.: R-778

Venecijanska izdanja

2. BROZIĆEV BREVIJAR

Brviêli hirvacki' ... / -
Štampani va Bnecih :
po sinih Zan Frančiska
Torižani ..., miseca
marča č. f. m. a.
[=1561.] = Apud filios
Gio: Francisci
Turesani Venetiis
mense Martio. MDLXI.
– [547] listova ; m8°
(15 × 10 cm)
Sign.: R-783

17. i 18. stoljeće (od 1628. – 1791.):

- hrvatska “istočnoslavenizirana” izdanja Rimske propagande (Sacra Congregatio de propaganda fide)
- tiskane samo liturgijske knjige (misal, brevijar ili časoslov, katekizam i dr.)
- tada je objavljeno i najviše glagoljskih početnica ili abecedarija (Azbukovidnjak slovinskij , Bukvar slavenskij)
- U 17. st. redaktor crkvenoslavenskih liturgijskih knjiga je bio fra **Rafael Levaković** (1590.-1650.), crkveni pisac i povjesničar
- kasnije je redaktor Levakovićevih izdanja bio Splitsanin **Ivan Paštrić** (1635.-1708.), doktor filozofije i teologije

1. Azbukividnjak slovinskij-
[1. izd.]. – U Rimu, 1629. - [16]
listova ; 16°. (Sign.: R-264; R-265)

2. Azbukividnjak slovinskij-
[2. izd.]. – U Rimu, 1693. - [16] listova
; 8° (18 cm). (Sign.: 14)

Naslovne stranice

3. NAUK' KARSTJANSKI KRATAK' /
prenapravljen i prepisan slovmi B.
Eronima stridonskoga trudoljubjem
otca f. Rafaila levakovića ... – U Rimu :
štopom propagande, 1628. - 68 str.
; 16°. - Sign.: R-268: nema nasl. lista

Prva str.:

4. MISSAL RIMSKIJ va ezik slavenskij
sazdan poveleniem p.G.N. Pape urbana
osmoga = MISSALE ROMANUM
Slavonico idiomate, ... / [prir. Rafael
Levaković]. - Romae, 1631. – 116, 552,
118, 9 str. ; 4° (24 cm). - Sign.: R-582; R-
937, a, b. – **4 primjerka!**

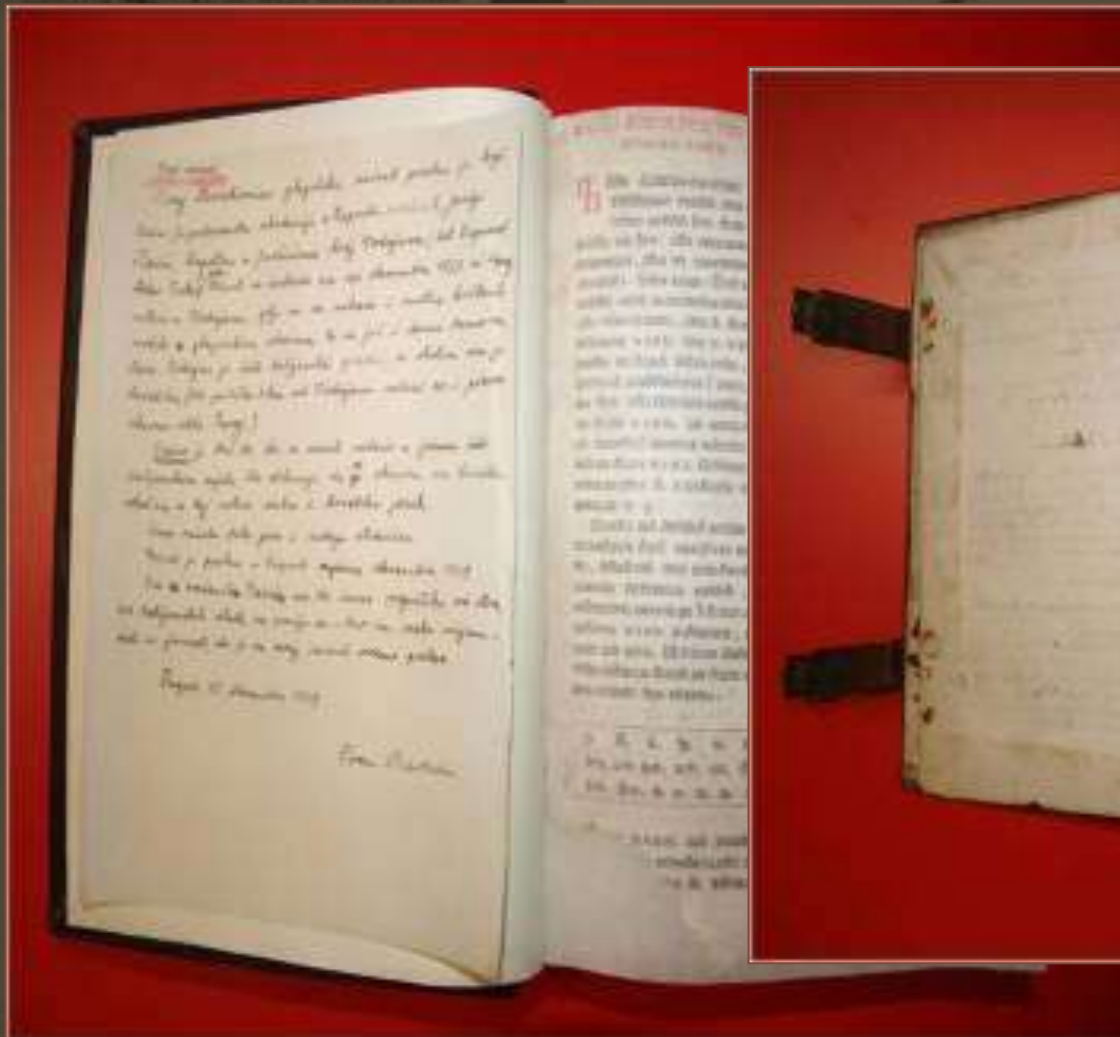

Uvez: originalni kožni uvez ukrašen
slijepim tiskom i metalnim kopčama
sa strane

4. MISSAL RIMSKIJ = MISSALE ROMANUM Slavonico idiomate, ... / [prij. Rafael Levaković]. - Romae, 1631. - Sign.: R-582; R-937, a, b. - **4 primjerka!**

Ekstribris i zapis o porijeklu primjerka R-582:

Naslovna stranica primj.
R-937:

4. **MISSAL RIMSKIJ = MISSALE ROMANUM** Slavonico idiomate, ... / [prir. Rafael Levaković]. - Romae, 1631. – Sign.: R-582; R-937, a, b.

Jedna stranica iz *Misala*:

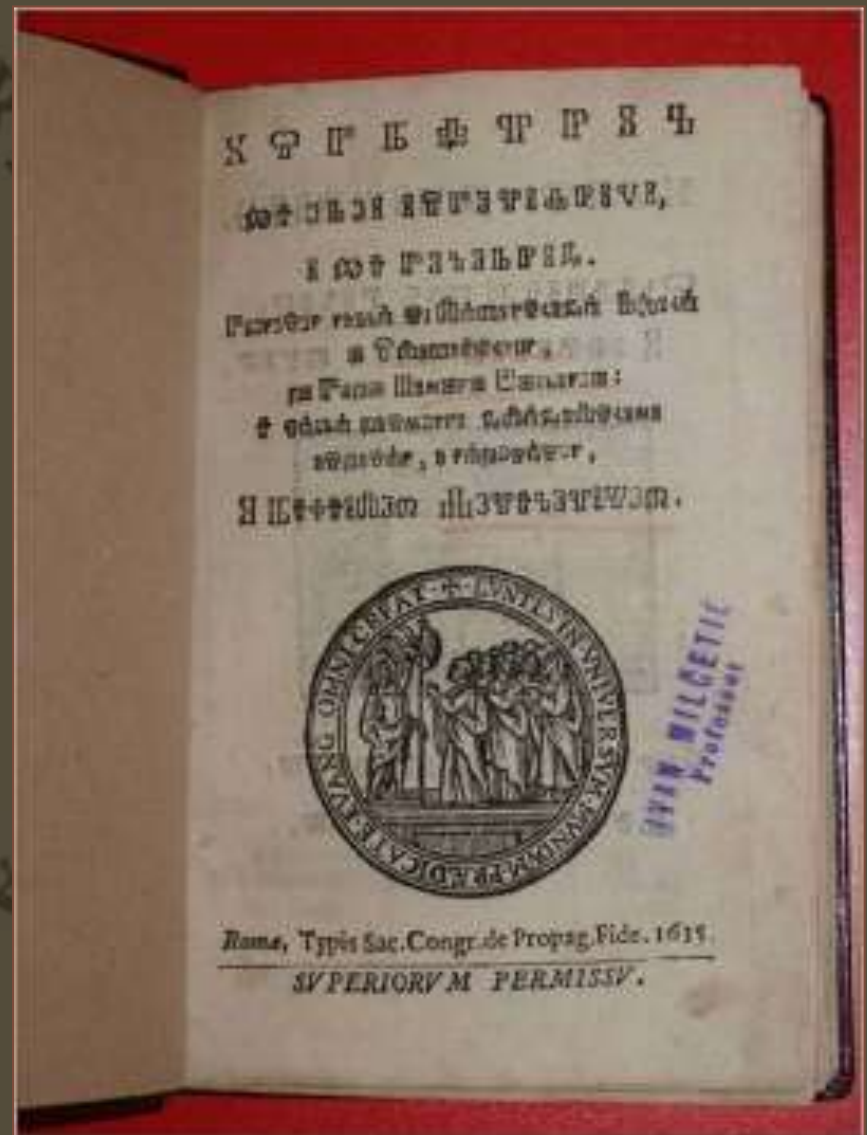

Naslovna stranica sa ekslibrisom:

**5. ISPRAVNIK ZA JEREI
ISPOVIDNICI I ZA
POKORNIH / prenesen
nigda s' latinskoga jezika u
slovinskij po popu Šimunu
Budineu a sada pismenni
glagolskimi ispisan i
napečaćen o. Rafailom
Levakovićem. - Romae,
1635. - 298 str. ; m8°.**

Sign.: R-263, a; R-286; R-
645; R-265, privez

- čak 5 primjeraka!

6. ČASOSLOV RIMSKIJ slavinskim
jazikom ... = **Breviarivm Romanvm**
Slavonico idiomate ... / [prir. Rafael
Levaković]. - [1. izd.]. - Romae, 1648. -
1430, CCXXXIV str. ; 8°. - Sign.: R-946

Naslovne stranice:

7. ČASOSLOV RIMSKIJ slavinskim
jazikom ... = **Breviarivm Romanvm**
Slavonico idiomate ... / [prir. Ivan
Paštrić]. - [2. izd.]. - Romae, 1688. -
1100, CXIII str. ; 8°.

Sign.: R-945, a, b, c, d - **5 primjeraka!**

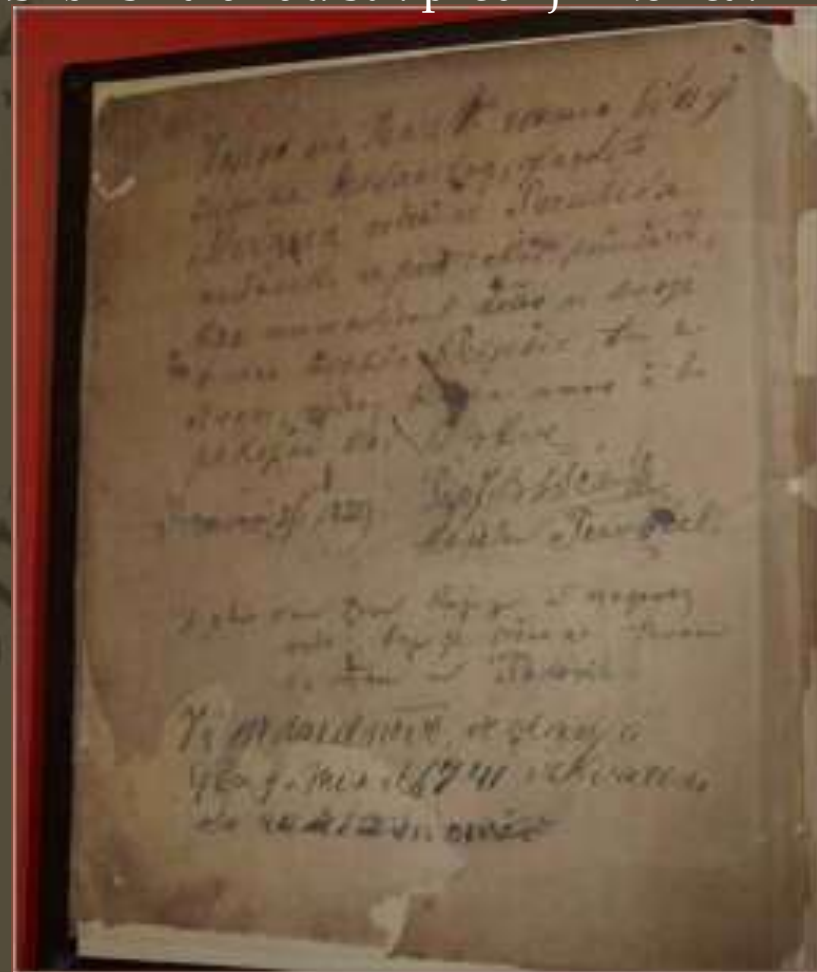

18. stoljeće (10 naslova):

1. **Missal rimskij** va ezik slavenskij ... = **Missale Romanum Slavonico** idiomate, ... / [prir. Ivan Paštrić]. - Romae, 1706. - 659, 128 str. : note ; v8°. - Sign.: R-940, a, b, c. – **4 primjerka!**

Naslovna stranica:

Ekslibris na unut. str. prednjih korica:

2. **Misse za umervšije** samo iz missala rimskoga izvadjene
svoim zakonom ... za službu i način svih crkav. – Romae,
1707. - 38 str. : ilustr., note ; v8°.

Sign.: R-938, a, b - **3 primjerka!**

Uvez sa ostacima pergamene
na kojoj je bio ispisan tekst na
glagoljici

Naslovna stranica:

3. JURANIĆ, Anton

Molitvi prežde i poslie misse gl[ago]limia iz' missala rimskago inehže mest' izvedene ninježe / iz' latinskago na slavinski jazik privedene po M. P. O. Antunu Juraniću. - [1. izd.]. - Vo Venetiji : Knigopečatijem Dimetra Teodosija, Leto 1765. - 118 str. ; 16°.

Sign.: R-114, a, b; R-813 - 4 primjerka!

Naslovna stranica:

Različiti uvezi:

Naslovna stranica:

4. Officia sanctorum

Slavonico idioma ... = Čini svetyh' slovenskim' jazykom' glagolemyh pod' zapovediju izvodeniem' apostolskim' v' nekih mesteh. - Romae, 1791. - 270 str. ; 8°.

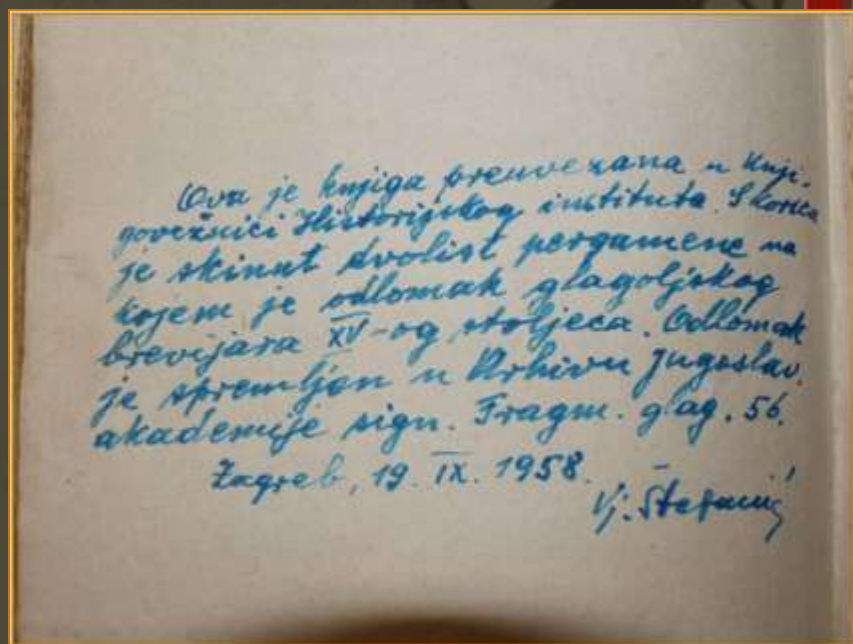
Sign.: R-685

5. Bukvar' slavenskij pismeny
prepodobnago Kyrilla, Slavjanom'
episkopa, napečatan'. - V' Rimě :
Typom' Svjatago Sabora ot
razmnoženia věry, 1739. - [38]
listova ; m8°. Glag. i čir.

Sign.: R-632, a

Rukopisni zapis o uvezu:

6. Bukvar' slavenskij ... – Rim, 1753. – 78
str. ; m8°. Glag. i čir. - Sign.: R-634, a
ponovljeno izd. iz 1739. godine (bez slike!)

7. Bukvar' slavenskij pismenii
Veličajšago učitelja b. Jeronima
Stridonskago napečatan'. - Vo Venetii
: Tipom' Dimetra Teodosija, **1763.** -
[16] listova ; m8°. - Sign.: R-646

Naslovne stranice:

8. Bukvar' slavenskij pismenii
Veličajšago učitelě b. Jeronima
Stridonskago napečatan'. - V' Rimě :
po Antonu Fulgonu, **1788.** - 32 str. ;
m8°. - Sign.: R-266; R-647

19. stoljeće (2 naslova):

- pokušaj vraćanja izvornom jeziku tj. hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku
- važnu ulogu imao hrvatski jezikoslovac **Dragutin Antun Parčić (1832.-1902.)**
- zadnja glagoljska tiskana knjiga - 3. izdanje Parčićevog *Misala* objavljeno je 1905. godine (nažalost, nemamo ju u Akademijinom fondu)

1. Čin' i pravilo misi ... =
Ordo et Canon. - Romae,
1881. - 26 str. ; 4° (28 cm). -
Sign.: R-935, a

2. Prilog' rim'skomu misalu
slovenskim' ezikom' (leta
č.O.K.A.) = Appendix ad
Missale Romano-Slavonicum
(anni MDCCXLI - Romae, 1881. -
99 str. ; 4° (28 cm). - Sign.: R-934

Naslovne stranice: